

Framtidig forvaltning og eierskap av Stor-Elvdal museum - Nystu Trønnes

Utvalg	Utvalgssaksnr.	Møtedato
Utvalg for skole, kultur og omsorg / SKO-utvalget	2020/17	25.06.2020
Kommunestyret	2020/48	09.09.2020

Vedlegg

- 1 Særutskrift Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes - Vurdering av fremtidig forvaltning og eierskap, 25.sept 2019
- 2 Museumsfaglig vurdering av bygdetunet Nystu Trønnes
- 3 Nystu Trønnes som del av Anno museum Mulighetsnotat fra J. Gunnestda, Anno. 20.12.2019.docx

Rådmannens innstilling:

- 1 Rådmannen gis fullmakt til å inngå konsolideringsavtale – avtale om museumsfaglig drift/virksomhet med ANNO museum. Beløp tilsvarende kr 25 pr innbygger finansieres over driftsbudsjettet for 2020. Justert beløp innarbeides i økonomiplan og årsbudsjett for 2021.
- 2 Vedtak om eierskap i ANNO AS i form av bidrag på kr 350 000 til dokumentasjonssenter behandles som egen sak i forbindelse med årsbudsjett for 2021.
- 3 Intensjon for framtidig virksomhet og detaljer knyttet til praktisk drift, økonomi og oppgavefordeling mellom Stor-Elvdal kommune og ANNO museum utarbeides som egen sak.

Utvalg for skole, kultur og omsorg / SKO-utvalgets behandling i møte 25.06.2020:

Inger Marie Furueth fremmer følgende tilleggsforslag:

Stor-Elvdal kommune selger Nystu, dersom kommunen innen 3 år ikke har oppnådd resultater, eller klarer å oppfylle ANNO's aktiviteter og finansielle anbefalinger.

Thor Arne Haug fremmet følgende forslag:

Nystu Trønnes legges ut for salg

Votering: Først ble det stemt over Haug sitt forslag som falt med 4 mot 1 stemme. Så ble det stemt over Inger Marie Furusetth sitt tilleggsforslag som ble vedtatt med 4 mot 1 stemme. Til slutt stemte de over rådmannens forslag med Furusetth sitt tilleggsforslag som ble vedtatt med 4 mot 1 stemme.

Skole, kultur og omsorgutvalget - 25.06.2020 sin innstilling til kommunestyret:

1. Rådmannen gis fullmakt til å inngå konsolideringsavtale – avtale om museumsfaglig drift/virksomhet med ANNO museum. Beløp tilsvarende kr 25 pr innbygger finansieres over driftsbudsjettet for 2020. Justert beløp innarbeides i økonomiplan og årsbudsjett for 2021.

2. Vedtak om eierskap i ANNO AS i form av bidrag på kr 350 000 til dokumentasjonssenter behandles som egen sak i forbindelse med årsbudsjett for 2021.
3. Intensjon for framtidig virksomhet og detaljer knyttet til praktisk drift, økonomi og oppgavefordeling mellom Stor-Elvdal kommune og ANNO museum utarbeides som egen sak.
4. Stor-Elvdal kommune selger Nystu, dersom kommunen innen 3 år ikke har oppnådd resultater, eller klarer å oppfylle ANNO's aktiviteter og finansielle anbefalinger.

Kommunestyrets behandling i møte 09.09.2020:

Linda Otnes Henriksen (Ap) fremmet følgende forslag til vedtak:

Saken utsettes. Før saken og blir fremmet på nytt til kommunestyret må det foreligge en helhetlig plan for den totale kostnadsrammen til Nystu Trønnes.

Det utredes mulighet for etablering av en stiftelse, som blir eier og drifter anlegget.

Thor Arne Haug (H) fremmet følgende forslag til vedtak:

Nystu Trønnes legges ut for salg.

Votering: Henriksen sitt utsettelsesforslag ble vedtatt med 9 mot 8 stemmer.

Vedtak i kommunestyret - 09.09.2020:

Saken utsettes. Før saken og blir fremmet på nytt til kommunestyret må det foreligge en helhetlig plan for den totale kostnadsrammen til Nystu Trønnes.

Det utredes mulighet for etablering av en stiftelse, som blir eier og drifter anlegget.

Bakgrunn

Stor-Elvdal museum, Nystu Trønnes eies av kommunen, men hva som er riktig og god forvaltning og drift av museet av har vært drøftet politisk, administrativt, og blant engasjerte storelvdøler gjentatte ganger helt siden museet ble etablert som bygdetun.

Det har hittil vært utfordrende å finne en løsning som både er faglig begrunnet og samtidig økonomisk og praktisk gjennomførbar.

Kommunen vår har for tiden mange utfordringer, og store nødvendige investeringer knyttet til lovpålagte tjenester og tilbud preger hverdagen for politikere og administrasjon.

På den annen side er det bred enighet om at på Nystu Trønnes er et verneverdig kulturminne og en viktig identitetsbærer i kommunen vår.

Det er derfor viktig at en nå kommer fram til en løsning som både er i tråd med det innbyggerne i Stor-Elvdal ønsker at Nystu Trønnes skal være, og som samtidig er praktisk gjennomførbar.

Saken var sist til behandling i kommunestyret i 25.09.2019. Politikerne fikk en orientering om museets historie og ulike faser, og om hvilke alternativer for forvaltning og eierskap som synes mest aktuelle. Direktør i ANNO Museum, Sven Inge Sunde, orienterte kommunestyret om arbeid og strategier for å skape et felles museumsmiljø blant de aller beste i landet.

Hensikten med besøket var å gi politikerne bedre innblikk og forståelse for de krav og forventninger offentlige myndigheter nå stiller til lokale og regionale museumseiere.

Det har skjedd svært store endringer siden Nystu Trønnes ble etablert som halvoffentlig bygdetun i 1979, og det er i dag knapt noen av de små, kommunalt eide museene som finner hensiktsmessige løsninger knyttet til drift og økonomi uten å inngå i et forpliktende større faglig felleskap med større, regionale museumsorganisasjoner.

Vedtak i kommunestyret 25.09.2019:

1. *Rådmannen overtar ansvaret for Stor-Elvdal Museum Nystu.*

2. *Styret for Nystu Trønnes legges ned med virkning fra endt kommunestyreperiode.*
3. *Rådmannen får fullmakt til å bestille ekstern rapport fra personer eller selskap med god kompetanse innen museumsdrift og bygningsvedlikehold. Oppdraget vil være å vurdere økonomien knyttet til Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes, med fordeler og ulemper ved ulike eier – eller organisasjonsformer, herunder salg, fortsatt kommunalt eid museum, opprettelse av stiftelse eller aksjeselskap, samt vurdere om et medlemskap i Anno kan være fordelaktig.*
4. *Rapporten skal danne grunnlag for ny anbefaling og sak innen juni 2020.*

Særutskrift av saksframlegg fra behandling i kommunestyret den 25.09.2019 er lagt ved saken, og øvrige dokumenter er å finne på politikernettet fra det aktuelle møtet.

Faglig oppfølging av vedtak i KS ble delegert til kulturavdelingen etter at tidligere styre ble nedlagt i nov 2019. ANNO museum er vårt fremste fagmiljø innen museum og kulturminneforvaltning, og ligger i tetsjiktet også nasjonalt. Det var naturlig å benytte tilbudet om å be den anerkjente konservatoren, Jorunn Gunnestad om å ta ansvar for å utarbeide rapporten for oss.

Første arbeidsmøte med representant fra ANNO ble avholdt alt 07.11, og foreløpig mulighetsrapport sendt oss den 19.12.2019. Videre kontakt på nyåret omfattet besøk og grundig befaring av fagfolk innen både formidling, bygningsvedlikehold og gjenstandsbevaring. Endelig rapport ble som avtalt sendt oss som oppdragsgivere den 09.03.2020. Planlagt behandling i SKO møte den 25.03 med skrivefrist 12.03 ble avlyst pga KORONA tiltak, og pga stor saksmengde først prioritert inn i ekstraordinært SKO møte den 25.06.20.

Museumsfaglig vurdering utarbeidet av Anno museum er lagt ved saken, og tar for seg formidling og forvaltning, inkludert potensial for publikumsrettet virksomhet. Dette er i henhold til vår bestilling.

Når det gjelder de andre museale kjerneoppgavene, så vil forskning og dokumentasjon ses i sammenheng med Anno sin øvrige virksomhet og primært Glomdalsmuseet. Eventuelle forslag til eller planer for den type faglig aktivitet knyttes til en mer overordnet plan, og utarbeides ikke for de enkelte anlegg spesifikt.

En eventuell avtale om museumsfaglig drift av Nystu Trønnes i regi av Anno museum vil innebære en tilknytning til Glomdalsmuseet slik at avtalt virksomhet skjer i regi av og gjennom avdeling Glomdalsmuseet.

Som det framgår av vedlagte vurdering, vil det være å anbefale at Stor-Elvdal kommune søker en tilknytning til Anno museum på grunn av behovet for faglig fundert forvaltning og formidling av de kulturhistoriske verdiene.

Det vil imidlertid ikke være tilrådelig å basere dette på en daglig drift i regi av Anno museum. Dette skyldes både avstander, den typen og omfang av aktivitet som det er grunnlag for, og at eierskap bør være lokalt både juridisk og symbolsk (betydningen av lokal tilhørighet for engasjement og oppslutning, herunder mtp å gi godt rom og grunnlag for frivillighet).

En behandling av spørsmålet om mulig tilknytning til Anno museum kan deles i tre punkter:

1 Konsolideringsavtale – avtale om museumsfaglig drift/virksomhet

Den anbefalte samarbeids- og driftsformen baserer seg på hvordan sammenlignbare anlegg er knyttet til Anno museum i andre kommuner, og der Nord-Østerdalen er en klar parallell.

Notat fra des 2019 er lagt ved og redegjør for prinsipper og eksempler. Konsolideringsavtalene klargjør de generelle vilkårene for et samarbeid, der Anno museum står for det museumsfaglige grunnlaget og kommunen beholder et grunnleggende ansvar for eiendelene sine (bygninger og samlinger).

Anno antyder et grunnbeløp på kr. 25 per innbygger i årlig driftstilskudd, noe som for 2020 vil gi en kostnad på kr 60 475. Dette ut fra innbyggertall på 2419 pr 01.01.2020.

Dette vil gjøre det mulig for Anno museum å yte følgende tjenester:

- Å foreta årlige tilsyn av bygninger og samlinger,
- Bidra i utvikling av formidlings- og arrangementskonsepter,
- Bistå i utstillingsutvikling,
- Tilby enkelte årlige skoleformidlingsopplegg
- Utarbeide planer for sikring av og bevaringsrelaterte tiltak på bygninger og samlinger.

Anno museum vil også på sikt kunne løse forvaltningsmessige oppgaver som å registrere samlinger og tilby godt egnet magasinplass for et utvalg av gjenstander som trenger det. Restaureringstiltak på bygninger må finansieres utenom de ordinære rammene. Det vil si at det påkreves særlige prosjekttilskudd fra eier selv og/eller eksterne bidragsytere for at større tiltak kan gjennomføres. Driftstilskuddene legger kun grunnlag for forebyggende vedlikeholdsinnsett. Dette vil imidlertid kunne ivareta en faglig systematikk i videre oppfølging.

2 Eierskap i Anno

Konsolideringsavtalene med andre kommuner har også vært fulgt av vedtak om eierskap i Anno museum AS, som gjennom kjøp av aksjepost gir kommunen innflytelse i Anno museum og del i dokumentasjonssentret med fellesmagasin. Ved å støtte dokumentasjonssentret med foreslåtte bidrag (et beløp i størrelsesorden 350.000,- for Stor-Elvdal), blir kommunen aksjeeier i Anno museum med dokumentasjonssenter og fellesmagasin. Det gjør det mulig å løse den kommunale andelen (og derav aksjekjøpet) med investeringsmidler. ANNO viser til tidligere brev om dette.

Dette behandles eventuelt i egen politisk sak i Stor-Elvdal kommunestyre

3 Intensjon for framtidig virksomhet

Framtidige aktiviteter, tiltak og utviklingstrinn for samarbeidet og for Nystu Trønnes må formuleres i en egen intensjonsavtale som uttrykker de ambisjonene man vil legge til grunn og målsettingene man vil samarbeide om i kommende år, og eventuelt følges av en virksomhetsplan.

Hvordan den museale virksomheten kan ta form i framtida avhenger blant annet av hva Anno museum og Stor-Elvdal kommune sammen kommer fram til, men det er også av grunnleggende betydning at Stor-Elvdal kommune tar stilling til hva man ønsker for sitt museum.

Dersom det likevel ikke er politisk vilje til å bruke økonomiske ressurser på noen form for drift og vedlikehold av anlegget på Nystu Trønnes er det vanskelig å se andre løsninger enn å legge stedet ut for salg.

Økonomiske konsekvenser

Rådmannens forslag til vedtak innebærer en minimumsløsning med en kostnadsramme beregnet til kr 25,- x kommunens innbyggertall pr år (kr 60 475 i 2020). Aktuell sum avsettes i økonomiplan og årsbudsjett.

All aktivitet utover det som inngår i denne avtalen vil medføre økte kostnader og vil eventuelt bli lagt fram til politisk behandling i egen sak.

Administrative konsekvenser

Enhet kultur og idrett får ansvar for faglig kontakt og planlegging i forhold til ANNO museum. Merarbeid i den forbindelse vil variere ut fra hvor stor aktivitet det planlegges og budsjetteres for fra vår side.

Konsekvenser for folkehelsen

Ingen

Vurdering og konklusjon

Bestillingen fra politikerne til rådmannen var å skaffe tilveie en faglig fundert rapport som omhandlet aktuelle alternativer for framtidig drift og forvaltning av Nystu Trønnes.

Bakgrunnen for dette var en erkjennelse av at museumsdrift i dagens samfunn krever en grad av profesjonalitet som en liten kommune ikke har forutsetninger for å matche. Med få unntak har nå alle tidligere kommunale bygdetun og temamuseer valgt å gå inn i større fagfellesskap med større regionale museumsorganisasjoner, noe som framstår som det mest aktuelle også for oss.

Vi vil beholde eierskap til Nystu Trønnes, men ha styring over egen aktivitet både økonomisk og personalmessig, og innenfor en profesjonell ramme. Samarbeid med fagpersoner fra ANNO og museumseiere i andre kommuner med tilsvarende anlegg og utfordringer er positivt og helt nødvendig for å komme videre.

Spørsmål om eierskap og inngåelse av mer detaljert intensjonsavtale knyttet til drift av museet foreslås utsatt og behandlet i egen sak. Dette begrunnes med at begge deler sannsynligvis medfører vesentlig økte kostnader og derfor hører hjemme etter at vi har høstet erfaring i et mindre forpliktende faglig fellesskap.

Vedlagt rapport og innspill fra ANNO museum er et godt grunnlag for å definere en ønsket retning for Nystu Trønnes, og rådmannens forslag til vedtak bygger i sin helhet på dette.